

J E L E N K Ö R.

72. szám

Pest, szerda septem. 9^{kén}

1835.

Foglalat: Magyar- és Erdélyország (legujabb kir. válaszok az ország RReihez, Pest vmegye új követe; a' Ludoviceáról tett hivatalos tudósítás foglalata; kinevezés; m. tud. társaság 4ik nyilv. ülése napja; aradi hírek és különféle). Anglia (az adómegajlás elhalasztása; Melbourne a' tized ellen). Franciaország (Fieschi állapota, a' lyoni elitáltak szökni akarnak; Lamartine a' sajtótörvény ellen). Spanyolország (legujabb hadi mozdulatok; a' zendülések mindenütt csillaposznak; az idegen sereg megérkezik 's a' t.). Törökország.

MAGYAR- és ERDÉLYORSZÁG.

Pozsonyban sept. 3ikán elegy ülésben ő Főlsége az ország RReihez intézett 2 legujabb k. válasza olvastatott föl. Egyike az Vik Ferdinand czimzet iránt fölterjesztett fölírásra, másika pedig az 18²⁵/₇ és 1830iki országgyűlések által fölterjesztett sérelmekre 's kívánatokra szól válaszul, a' mint magyar fordításban az első itt alább következik:

Ő cs. k. felsége nevében 's a' t. Minthogy Iső Ferdinand ausztriai császár czim, mellyel ő felsége ezen örökségi méltóságnak dicsőült édes atyja által az uralkodó házra lett ruháztatása után él, sem a' Magyarország 's hozzá kapcsolt részek amaz után következő királyi czimzet nem tárgyazza, melly országban az örököség ugyanazon fejedelmet illeti, kit a' németföld határán belül és kívül helyeztetett többi örökös, 's az 1723: 1 és 2 törv. cikkelyben megállapított örököségi rendszer következtében elválaszthatlanul és feloszthatlanul birandó tartományokban is illet, — sem az említett és semmi más tartomány, vagy nép iránt nem kötelezett, — saját önállással 's alkotmánnyal bíró ország jogának és sarkalatos törvényekben, név szerint az 1791: 10dik cikkelyben kifejezett 's megerősített törvényes függetlenségének ártalmára vagy kisebbségére nem szolgálhatna; — ő Főlsége azon jusoknak és törvényeknek koronázási hitlevele értelmében fentartásán, a' kormánya kezdetén f. e. martius 2kán kiadott nyilatkozata 's királyi tiszte szerint különben is mindenkor törekedvén: — az Ország Rendeinek f. e. aug. 19éről költ felírásukra kímésen kinyilatkoztatni elhatározá, hogy a' felvett Iső Ferdinand „ausztriai császár“ czim, valamint az is, hogy az utána tett magyar királyi nevezetben azon sorról, mellyben ő felsége hasonló nevű dicső emlékeztető elődjére következik, világos emlékezet nem történik, mind a' régi századok 's legujabb idők jóváhagyott gyakorlatával, mind pedig a' felírásban is idézett sarkalatos törvényekkel voltaképp megegyezik, 's annak okáért ő Főlsége, a' ki ezen ország ősi szabadságát 's törvényes függetlenségét minden időkre sértetlennek maga is kívánja, épen nem kételkedik, hogy az Ország Rendeinek Iső Ferdinand ausztriai császár cziméből származott aggodalma, ezen kímés nyilatkozás által elenyészik. Egyébiránt 's a' t. ő felsége által Bécsben aug. 31én 1835. báró Mednyánszky Aloiz.

Tek. Pest vgye KK. 's RRdei sep. 9kén tartott közgyűlésökben követségéről lemondott Péchy Ferencz ur helyébe közfelkiáltással Fáy András tábl. 's m. akad. tisz. tagot választották

el országgyűlési képviselőjökké, ki is e' tulajdonságban e' közgyűlésben meghiteltetett.

A' LUDOVICEA KATONAI INTÉZET ÁLLAPOTJA felől fens. Főhg-nádorunknak az országos RRhez közelebb beadott hivatalos tudósítása mellett, a' nyomtatott kimutatás minden részletiben közli a' nyomtatott intézet pénztári állapotját 1833 dec. utóljaig. Maga a' hivatalos tudósítás első részében a' Ludovicea számára ajánlott váczai Theresianum-épületet tárgyazza. Ezen épület, vevők hija miatt, több próbatét után sem adathatott el. 2dik részében az intézet pesti roppant háza építéséről tételik jelentés. Ezen épület költségei 1835iki május végeig összesen 397,988 pengő frtot tesznek. E' közt 64,931 fr. megemésztett tőkepénzekből, 73,640 fr. kölcsönvett pénzből, a' többi az intézet rendes készpénzből. Az (különben már egy részben visszafizetett) adósságok, a' kamatok késedelmes fizetése miatt eredtek. Az épület egyébiránt annyira kész, hogy a' növendékek első osztályaira szükséges rész belseje butorokkal ellátatván, az építés és belső intézkedés tekintetéből semmi ellent nem fog állani, hogy ezen katonai intézet pályája, a' két alsóbb osztály fölvétele mellett, 1836iki nov. első napján megnyitassék. Építtetni fog 1836ban a' lovagló iskola is. 1835re és 1836ra a' befogadásra megkívántató fölkészítéssel együtt 77,000 pengő frra van a' költség számítva. 1836 után négy évig minden esztendőben egy új osztállyal fog a' növendékek száma szaporodni. 1833 esztendő végével az intézet tőkéje hitelező levelekben 576,718 fr. 21²/₇ kr. vala ezüstben, 's készpénzben 16725 fr. 50²/₇ kr. pengőben. Ezóta is történtek ajánlatok, mellyek közül Buttler János gróf urnak halhatatlan lesz bőkezűsége, mi szerint az érdemes gróf a' háza oltárára ollynevezetes áldozatot tett, hogy husz ifju neveltetésére 133,333 pengő frtot alapítana. Ezen növendékeknek az intézetbe vételül ajánlatását az érdemes alapító vármegyék-re osztotta föl, minden vallási tekintet nélkül leendő választás mellett, t. i. Heves, Ung, Pest, Nógrád, Bihar, Borsod és Szabolcs vmegyékre kettőt kettőt, Gömör, Zemplény, Abauj, Torna, Bereg és Ugocsa vmegyére egyet egyet. Legyen nemes önértésén felül jutalma dicső tetteinek a' halás méltánylat, 's azon meggyőződés, hogy a' mi jót tesznek idővel az ő bőkezűségéből neveltetendő polgárok, annak érdeme a' késő korban is emlékeztetőre szolgál a' nemes alapítónak.

Meghívás a' magyar tudós társaság részéről. A' társaság T. Pest vármegye nagyobb teremében, September 13dikán 1835, dél előtt tíz óraker kezdé 4dik közülését, mellyen minden karbeli hazafiúi tisztelettel 's indulattal lát. — Magyar köntösben megjelenőket a' terem fogadja nyíltan, má-

sokat a' karzat, hol asszonyok számára külön hely lesz. Pesten, September 7én 1835.

Döbrentei Gábor titoknak.

Dr. Kramer Józsefet sz. kir. Buda főváros rendes orvosát számos szolgálatiért 's érdemiért ő cs. kir. fősége polg. közép arany érdempénzzel jutalmazván meg, ezen megtisztelő érdemjel a' tisztelt orvosnak, ki magyar hazánkban, az orvosdoctorok legidősb (Nestor)veteranusa, 31ikén adatott által illő ünnepiséggel sz. kir. Buda városa tanácssteremében.

Őcs. kir. Föls. a'm. udv. kancelláriához bocsátott legfensőbb határozata szerint Berzeviczy Tituszt Szepes vmegye tiszteletbeli jegyzőjét a' tiszánnenni kerületi táblához tiszteletbeli közbiróvá méltóztattott kinevezni.

Budán sept. 4én. Az ohajtva várt Halley üstököse a' budai k. csillagász-toronyban aug 30án vétetett vizsgálat alá; közép budai idő szerint 15 óra 13 első 's 18 másodperczer egyenes feljöve 87° 13' 58" 8 alatt, éjszaki elhajlása 24° 41' 24" 6 alatt találtatott. Az üstökös gyenge kiseded ködalaknak tetszett, melly még is a' közepe felé tömöttebbült. Fénye eddig olly erőtlen, hogy reggeli szürkület (pitymallat) első sugári által már láthatlanná silányul.

Aradról aug. 27dikén. Arad vmegye tágas gabona-termő pusztával 's bortermő kőszirtes hegyei aljában Lunka nevü rengeteg erdőséggel van ugyan megáldva; de e' szép részét a' megyének a' rendetlen folyamu Körös, 's a' Bihar csucos hatáiról hempelygő apróbb vizek gyakran elborítván, tizenkét helysege határit ezejött minden esztendőben gabona-termésétől megfoszták, utait 's utczáit a' söppedő lapályokban járhatatlanokká tették; mi által 12 község lakosai szegény sorssal v. lának küzdeni kénytelenek. 1823ban e' megyének minden tekintetű előhaladásában fáradhatlan törekvésű főispánja bold. b. Venkheim József meglátogatván ez erdők közepett a' hegyek ormain 's a' silány sikságon fekvő községeket nem remegve a' végrehajtást gátló körülményektől a' KK. RRkel kezét fogva legvadonabb erdőinkben 40 öl szélességű utakat vágatott, számos hidat csináltatott 's így a' megye lelkes tisztviselőji segedelmökkel e' lakosok közösülését a' megye többi részével megkönnyítette. Ezt követé fels. Urunk rendelése az ártalmas vizek szabályoztatásáról 's mint Dunánk a' köz-jót fáradhatlanul munkáló Széchenyi István gr. törekedési által századokra halad előre, úgy veszedelmes Köröseink zaboláztatása k. biztos Zichy Ferencz gr. kormányja alatt, annyira ment előre, hogy megyénk 12 községe (40 ezer lélek) az árvizek veszélyitől tökéletesen ment. Segité e' jeles munkát jeles vízmérő Beszédes József úr, a' kinek elvein alapult átvágások annyira sikerülnek, hogy a' sivatagból paradicsomot reménylünk. Nevezetes ama' gondolat, melly az ártalmas vizek fékzése mellett egy malom-csatornát teremté; 13 mérföld hosszú leendő ez 's 14 uradalmon keresztül Butzintól Varsánydig menne. A' lelkes birtokosak költségáldozat

ti által 1833 nov. 1sőjétől 1834 dec. utóljaig már öt mérföldnyire készült az el 's a' mellett hogy a' környéket 's Erdélybe vezető körösmenti országutunkat ékesíti, minden 24 óra alatt egy kereken 80 pozsonyi mérő lisztet őrlő malmokkal büszkélkedik. Ide járul, hogy e' vállalat a' két évi nagy szárazság miatt szegénységre jutott körösmelleki népünknek e' mai napig munkát 's élelmet szerez. — Aradot nagy veszély fenyegetém. aug. 27iki estén legközelebb elhunyt Bujanovics Lukács' örökösinek emeletes háza kigyuladtával, melly a' padlásról mégki-nem fűrkészhetett módon történvén, az egész várost szörnyű rettegésbe jutató. A' szobákba ugyan nem hathatván, a' háztetőt csak annyiban nem mondhatni egészen elhamvadottnak, mivel az igen vakmerő aradi tüzoltók — pedig még nem Aldini' módszerként öltözködve — a' dühöngő lángok' csapdázási közt is az égő nagy szarufákat 's gerendákat helyeikből kifeszíteni 's eloltogatásul sebességgel lehányi elég ügyesek. A' hozzá csatolt szomszéd házat a' tüzláng' mentében, bár több helyütt 's izben bele harapodék is, szerencsésen megmentették, 's így a' felrémült többi háztulajdonos, 's lakos is, tán a' széles utczára fordult szél' könyörületének is valamit tulajdonítva, a' szerencsétlenségtől megmenekedtek. — Arad határában, valamint Arad megye' több helysegeiben is a' marhadög uralkodik.

KÜLÖNFÉLE. Kolozsvárott Herepei Károly urnak n.enyedi professorságra lett kineveztetésével az ev. ref. collegiumban megürlt philozophiai professori hivatalra, az erdélyi ev. ref. fő consistorium aug. 23kán tartott népes ülésében, a' zilahi ref. gymnasiumban bölcselkedést tanító Nagy Ferencz urat választotta. — Lőcsén az ág. val. lyceum növendékei közt tavaly alapult „magyar társaság“ szerencsés haladást teszen. Jul. 13ikán, mint az idei iskolai év végén, örömmünnepe tartatván a' munkás társaságnak, 18kán olvasák föl a' tagok közül ez évi jelesb munkáikat. Még megfoghatóbb sikere a' társaság ügykezetének, hogy tole eredvén az ifjak közötti társalkodási irány, ámbár a' született magyarok kisebb számuak valának, a' tanulók közt még is általányosan a' magyar nyelv divatozott. A' társaság tagjai, némelly hazafi érzésű kisasszonyok odajárultával, néhány izben szindarabokat is játszának el, 's az előadások nem csak köztetszést nyertek a' város nagyobb részint német ajku községénél, hanem jutalmazók is valának, mi jó eszközül szolgált a' társaság könyvtára szaporítására. Örömmel említtetik Engel Sándor urnak Szepes megye jegyzőjének azon hazafisága, mellyel Jaisz Pál A. magyarra fordított illy című munkájából „365 oktató föltétel“ 200 példányt osztott ki az alsóbb osztályu ifjuság közt, hogy annál sikeresebben gyakoroltathassék az a' magyar nyelvben. — Zágrábban aug. 28ikán egy 109 esztendőss asszony halt meg. Neve Shimecz Ágnes. Fija, ki vágamesterséget üz 's folyvást szorgalmasan dolgozik, már 80 esztendőss 's több gyermeke van, kik közül a' legidősb mintegy 50 esztendőss. Ennek ismét több magzati vannak, kik közt a' legkorosb már 30 esztendőss. Az ósanya szemei csak 3 év előtt homályosodtak el, de hallása egész végső lehelletig ép maradt a' százados Hekubának.

A N G L I A.

Az alsóház ülése aug. 21én igen fontos vala. Napirenden a' háznak biztossággá változása volt, az összes országpénzek törvényjavaslatáról (consolidirte Fonds). Erre fölkelte a' kincstári kancellár, jelentvén, hogy nem saját akaratjától függő körülmények miatt kénytelennek érzimagát az e' törvényjavaslatbeli elsajátító záradékot (azaz az adó-megajánlást a' parlament részéről) aug. 28ig elhalasztani. E' nyilatkozás általános megindulást okozott, melly a' ministeri részről nem sokára élénk tetszéssé fakadt. Az elsajátító záradéknak tudnillik az célja, hogy az ülés folytában megajánlott pénzek szabályoztassanak, 's neveztesse meg azon statustisztviselők, kiknek a' pénztárnokok e' pénzeket kiadhatják. Közönségesen a' kormányzó ministerség szokott minden név-jelölés nélkül a' pénz-fölvételre fölhatalmaztatni. Wilks nagy örömet fejezi ki e' nyilatkozáson: „Mi úgymond fordulásban vagyunk, 's legközelebb oly körülmények történhetnek, mellyek kényszerithetnék az alsóházat azon joghasználásra, mellyel az adók megajánlását felfüggesztheti.“ (halljuk! halljuk!) Hume: „En teljesen osztozom a' tisztes tag véleményében. Sőtreményem, a' ház még 28án is, melly napra a' kincskancellár a' záradékot elhalasztá, vonakodnifog eziránt végzést hozni, míg az általa elfogadott, 's a' nemzet tömördek többsége által sürgetve kivánt rendszabályok egy másik helyen végkép elfogadtatnak. Gladstone hévvel ellenmond az indítványnak, 's a' ministerség viseletét a' fölség irányában illetlennek 's gyöngédtellennek jeleli. Spring-Rice: „Semmit sem felelek azon czimezgetésekre, miket a' tisztes tag ránk ruházott, hanem a' házra hagyom azok méltánylatát 's csak azt mondom, hogy a' ministereknek szintűgy vannak szentül teljesítendő kötelességeik a' nép, mint a' korona iránt, vagy inkább: szabad statusban a' fölség érdekeinek ugyanazonoknak kell lenniök a' népével (hangos tetszés.) E' tantól (doctrinától) melly vezérlé egész politikai éltemet, soha távozni nem fogok.“ (harsány tetszés.) Hume megroja Gladstone kifejezéseit, 's a' ház jogai, és szabadékai nem tudásáról vádolja őt. Wilks, Buller, Ewart urak keményen szólnak a' ministeri indítvány mellett, ellenben Twisz ellene nyilatkozik, azt vetvén a' ministerek szemire, hogy a' házat, helyeiket megtartani ezéltő, önséges szándékból, rendkívüli állásba akarnák hozni. De megfelelt neki Russell lord: „Az alsóház feladása, úgymond, a' nép képét viselni, 's kétségtelen joga is van megtagadni az adót 's a' t. Csak egy szót válaszul ellenségink megtámadására azon támogatás ellen, mellyben a' ministerium e' ház szabadelmü felénél részesül. E' támogatás törvényes úton történik, 's mi, (keményebb hangon) nem ügyekezünk azt soha megvesztegetés

utján megnyerni.“ (igen harsány tetszés). E' fontos ülésből kitetszik, hogy a' ház fentartja magának az adó-megajánlást, 's vagy annak felfüggesztetését vagy általa nevezendő biztosok (nem a' ministerek) által leendő szabályoztatását a' status jövedelmei 's kiadásainak, úgy hogy kormányváltozás esetére a' tetemes szabadék az új ministeriumra nem háramlanék, mi által a' nyilvános pénztárak bezártával a' politikai erömű megállapodnék 's természetesen nagy zavart okozna.

A' ministerek viselete, mellyel az adó-megajánlást, vagy is inkább az országos költségek kezelését az alsóház hatalmában kívánják megtartani, nagy örömyilatkozásokra nyújtott alkalmat a' szabadelmü sajtónak, valamint a' torylapoknak okot boszankodás 's káromlásokra. A' Morning-Chronicle többek közt így szól arról: „Ezen előzvények az alsóházban bizodalommal fogják az országot eltölteni, 's a' nép ellenségei szívébe aggodást önteni. J. Russell lord beszéde villámzó hatással volt a' házra, szinte azzal leendő a' népre is. Illyennek, úgymond, illyennek kell a' britt ministerek szózatának lenni oly elhatározó perczen, minő a' mostani, midőn 2—300 ember csatarendbe seregél egy nagy nemzet ellen. Illy vezérek alatt bátorságban hiszi magát a' nép; mert tudja, hogy a' hatalom az ország erszényén legfelsőbb, 's hogy azok, kik e' hatalommal bírnak, csak elszántsággal cselekedjenek, győzödelmeskedni is fognak. A' tory sajtó nem akarja hinni, hogy az angol nép mindezzel megelégszik a' ministerek részéről. —

A' felsóházban aug. 18án általada Westminster marq. egy kérelmet a' községi törvényjavaslat részére Shaftesburyból, 's emlité a' törvényjavaslat oly tetemes másittatását, hogy méltán kétkedhetni: elfogja e az a' másik házat valaha érni? Némi vizályoskodó vitázat után Brougham lord és Wellington hg közt biztossággá vált a' ház az említett törvényjavaslat ügyében. A' 36ik cikkelyhez azt javasla Lyndhurst lord: hagyassék ki azon hely, mellynél fogvásta' most hivatalban álló tisztviselők csak 1836. majus 1jeig maradnának 's ne tovább, hivatalban. Brougham lord sajnálkozva emlité, hogy ns és tudós barátja ismét azon kést vette kezébe, mellyel azelőtti estén a' javaslatot darabolgató 's konzolgotá. Melbourne lord pedig egyenesen kinyilatkoztatta kétségét: valljon a' ministerek az így összekészolt és konzolt rendszabállyal tovább haladjanak e? — A' felsóház ülései érdeke fontosb kezd lenni. Aug. 20án miután több tory lord kérelem-nyújtási közt az irlandi status egyház védelmére különösen a' canterburyi érsek egyet adott be, mellyet az irlandi három érsek 's 12 püspök, tehát az irlandi 17 praelatus közül 15 irtalá, fölkelte Melbourne lord, 's indítványba hozá az irlandi egyházi törvényjavas-

lat 2dik felolvasatását, jelentvén egyszersmind, hogy ő fölsége a' király helybenhagyja ezt, 's minden pártfogói jogát a' parlament rendeleseire bizza. „Mylordok, úgymonda Melbourne lord, a' kérelem, mellyet annyi irlandi főpap aláírt, sürgetve arra szólítja föl Uraságtokat, hogy visszaadják a' békét 's nyugalmat ama' szerencsétlen, rég megszaggatott országnak. Ugyan e' sürgető kérelessel fordulok én e' házhoz, noha én ama' kérelemnek sem nyelvél sem nézeteivel egyértelműnem vagyok. E'nyelva' kereszttyénség szelleméhez illelten. (tetszés.) Denem csak illelten, nem kereszttyén 's szeretetlen, hanem igen politikátlan 's okatlan egyszersmind. Herodot azt mondja Cambyses kegyetlenségeiről: „Részemről én őt örültnek tartom, 's pedig azon egyokból, mert midőn hatalmát 's befolyását napkeleten megalapítani akará, az aegyptusiak szent szokását botránkoztatóan kicsúfolta 's nevette.“ (tetszés.) Ugy van, a' ki valamely országban meg erősíteni akarja hatalmát, ne lakosai vallásos érzelmeinek 's nemzeti szokásainak sértegetésin kezdje azt. Ohajlanám arra birni a' házat: vetne véget azon törvény 's egyház elleni szegülésnek, melly Irlandban oly annyira növekedett. Igaz, nagy az idegenkedés Irlandban a' tizedektől; de gondolják meg mylordok, nem csak Irlandban van ez ügy. Más országokban is épen úgy van az. — Több ország sietett azt már elváltoztatni, 's kielégítő rendszabályok is tétettek annak megváltására. Prussia eladhatóvá tette azt. Nem csak Uraságtok vannak tehát e' bajban. — Megengedem, a' tized eredetileg alku szerint támadt 's jöve létre; 's azon statusgazdaság-tudományi állítást ismérem, hogy a' tized, nem a' látszó megadón fekszik, hanem inkább a' fogyasztón. De mind ezen álokoskodással nem beszélendjük rá a' nagy néptömeget, hogy a' tized nem adó, melly valamely földnek tulajdonosát vagy birtokosát nyomja legközelebb. (hangos tetszés.) A' tized oly adó, melly korább időkből ered (halljuk!) Elsőben a' zsidóknál találjuk azt, e' pásztor népnél, hol ezen adót könnyű vala beszédni, mert csak a' tizedik tehenet, borjut vagy bárányt kellett elvenni. — Nehezebb volt azt már a' mező terméseiből kivenni, 's idővel mindig nehezebb, mindig szövevényesb lön. Azt fogják erre mondani: illy körülmények közt Angliában is meg kell a' tized-rendszernek másulni. Igen is, felelek; 's nem sokára mind a' kormány, mind a' parlament komoly meghányás alá lesz kénytelen venni e' fontos tárgyat.“ (halljuk!) „Ha, folytatá a' minister, azt kérdik tőlem, mivel igazolom rendszabályunkat, többek közt, hathatósan mondom: azon támogatással, mellyet Uraságtok igazgatásom iránt mutattak 's eltávolítására lépést nem tettek. (halljuk!) Ismérem ezen ház ellenzését 's bizonytal, nem az em-

beri természetben fekszik, sem illy nemű gyűlekezetek lényegében megengedni, hogy a' nagy többség a' kisebb számot hagyja kormányon, hanemha nagy erőhatással a' legyőző kénytelenség sulyát érzi, 's az okosság elutalhatlan tekintete által kényszerítve látja magát szokatlan tartózkodásra. Még egyszer tehát, midőn uraságtok igazgatásom alakításának 's főállásának keményebben ellen nem szegültek, mostani fölléptemet is olly teljesen igazolták, a' mint csak lehetett. (harsogó tetszés a' ministeri oldalon.) Jól látom azon nehézségeket, mellyek a' törvényjavaslatot környezik; érzem, hogy benne a' protestans egyházra nézve némi leverő fekszik. Ismérem én azon megrázásokat, mellyek nagy alapos másításoktól el nem válhatók; de alkotmányszerű kormány alatt veszélytelenebbül létesíthetni azokat, mint bárhol és mint másutt. Minden esetre reményelem, hogy becsületes, törvényes és alkotmányszerű uton fognak azok megtörténni. Azon sok csudálatraméltó szó között, mellyeket Sir R. Peel, midőn első minister vala, mondott, ez is volt: „javasolja a' koronának, ne távozzék el azon erkölcsi erőtől soha, mellyet azzal nyer, ha szorosan az alkotmányon belől marad' gyöngébb szöszattal 's csekélyebb tekintettel irányzom ugyanezen intést az angol és irlandi néphez. 'S most indítványba hozom a' törvényjavaslat második felolvasatását 's kérem Uraságtokat, vegyék azt becsületesen figyelmesen 's komolyan megfontolásba. A' széles britt birodalomban, mylordok, melly a' földteke valamennyi részeln elterjed, 's különféle nemzeteket foglal magában, nem hijányozhatnak itt ott egyes okok aggodalomra; de a' mostani pillanatban sehol sem látok, mi hatalmunkat 's nagyságunkat megcsökkenéssel olly annyira fenyegetné, mint belső viszályoskodásink 's meghasonlásink. (Tetszés.) Azért kényszerítem uraságtokat, fontolják meg e' rendszabályt szűkkeblőség nélkül, 's minden előítéletet mellőzve erősítsék meg elfogadása által ezen országot, melly csak szabadelmű, felvilágult politika által állhat együtt 's a' tág téreiben lakó népségek érzelmeire, jogaira 's érdekeire tekintéssel.“ A' minister a' minister oldal harsogó tetszése közt ült le. —

FRANCFIAORSZÁG.

Párisból aug 17ről így ir bizonyos levelező: „Fieschi már most veszélyen kívül látszik, őrcseivel kártyázgat, mintha kezében tudná lenni azon eszközt, mellyel megmentheti életét. Mindeddig semmit sem vallott; de bezzeg a' kormány olly keveset tud e' merény szerzőjéről, mint némi dicsekvéssel állítja? nagy kérdés. Az udvarigen elcsüggedt, nem csak a' naponként érkező névtelen fenyegető levelek miatt, hanem általjában, mert naponként mind inkább általlátják, hogy a' megkezdett ösvényen krisissel fordulással mennek szemközt, a' nélkül, hogy tudnák: merre

volna tanácsos kitérniök. Kik közönségesen jól tudósítvák, mindent feketén látnak, 's valóban még a' csarnokon is igen kevés a' dolog. Sőt mi több a' boltosak, e' mai képviselőji a' nagy francia nemzetnek, csekélyebb forgásban vannak 's kereskedési ügyök sokkal inkább csökkent, mint az évszak magával hozná. — Azon ház, melyből a' pokolerömű elsütetett, a' hirlapokban magányos eladásra hirdetve áll. —

A' Moniteur aug. 23án jelenti, hogy ismét hét (lyoni) számúzetésre ítelt akart megszökni a' börtönből, de szándékjok következőleg fődözött fel: „A' rendőrség néhány nap óta észrevette, hogy bizonyos személy, ki de la Clef utcában a' 19 számú házban, azon szárnyal, melyben a' hét elvitetendő fogoly, fogva üle, földszint lakott, hirtelen kiköltözött, épen oly időben, midőn szállás-változtatás történni nem is szokott. Észrevehék továbbá, hogy a' szállásra beköltözött személyek földszint oly órákon tartották lakjaikat zárva, melyeken azok nyitva szoktak állani. E' jelenségek, melyekhez még mások is járultak, azon gondolatot öleszték, hogy valami gyanusnak kell a' házban történni, 's aug. 21én a' rendőrség háznyomozást rendelt, mely teljes világosságra hozá az esküvést. A' 19 számú ház földszinén t. i. bizonyos Leclerc nevű fűszerárus lakott, 's minthogy azonnal úgy vélekedtek, hogy a' pincze által ügyekeztek a' foglyok börtönével kapcsolatba jöni, azt parancsolták Leclercnek: nyissa meg pinczéje ajtaját; mely parancsra Leclerc látható nyugtalanságba esett, 's midőn azt nyilvánítá, hogy pinczéjében semmi sincsen, reszketni kezdte, mi a' gyanut még inkább nevelé. Azonnal lementek tehát a' pinczébe, 's ott mély lyukat találtak egyenes irányban az elvitetendő foglyok börtöne felé ásva, melynek hátulján három személy serényen dolgozott még akkor is. E' három személyt mint Leclerc-et és hitvesét 's a' ház egyéb gyanus személyeit azonnal elfogták, a' két számúzetendő fogoly pedig azonnal Bicetrebe vitetett. Az egyik munkásnál levelet is találtak, melyben az javasoltatik nekik: ne dolgoznának éjjel, mert a' kalapács-kopogást hallhatni a' börtönből. — A' Figaro, mely néhány hónapig ministeri lap volt, de utóbbi időkben ismét az ellenző félre tért, azon nagy pénzkezesesség miatt, mely ezentul a' párisi lapok főállására az új sajtótörvénynél fogva megkívántatni fog, előre megszűnt. — Lafitte ur ismét szívesen fogadtatik az udvarnál. Nem rég a' királlyal 's családjával ebédelt. — Kormány-parancsnál fogva jul. 28a óta a' Conciergerieben a' foglyok tartoznak mind misén, mind vecsernyén megjelenni. — Parisi lapok szerint Tschitschakow admirál jószágai, ki az orosz hadviselés évkönyveiben nagy hirt szerze magá-

nak, 's már husz év óta Parisban él, mind elkoboztattak, mert részint agg kora, részint a' Parisban 's Angliában levő rokoni 's vérségi kapcsolatok miatt, azon czári parancsnak, mely orosz alattvalóknak tiltja a' külföldön megtelepülést, nem volt képes engedelmeskedni. — A' Courrier français erősíti más lapok azon állítását, hogy a' kamara többsége mind inkább távozik Dupin urtól. Azonban tán hebehurgya még azon vélemény, hogy Sauzet ur van elnökszéki utódjaul kijelölve. A' ministeri párt legbuzgóbbai azt tanácslá: tétessék le Dupin ur a' főügyészségből a' cassatio-széknél, 's nevezessék helyébe Persil oda; 's e' helyett Sauzet ur legyen igazságministerré, Persil pedig kamarai elnökségre a' többség kijelentévé állitassék. Az utóbbira nézve jutalom volna ez, a' charta történhető megszegésével fenyegető nyilatkozta miatt, mely nem jó vért okozott a' gondolkodó közönségben. — A' ministeri lapok mindnyájan kihagyták azt, a' Moniteurön kívül. —

A' sajtótörvényjavaslat mellett 's ellenmondott beszédek közt legnagyobb hatásu 's jeleségű vala Lamartine-é a' javaslat ellen. Miután Lamartine egyenként fölfordá, mikben javult a' közügyek állapója, így folytatá: Legdrágább szabadságunk megbukásánál még azon szomorú vigasztalásunk sem marad, hogy egyedül a' hatalmat vádolhassuk; nem, mert mi a' világnak oly nép erkölcstelen 's elcsüggesztő példáját adjuk, mely magukat azon fegyvereket rombolja össze, melyek függetlensége és szabadsága kivására szolgáltak; oly népét, mely néhány próbaév után magát a' jogot, 's a' tétet, melyek által szabaddá lett, lábaival tapodja. (Megindulás.) Azt mondjátok ti, csak a' rosz sajtót akarjátok megsemmíteni. — Mit akartok tehát, hogy mondjon a' sajtó, ha a' helyett, hogy szabad jelre, a' julius-hónapra esketnétek őt, mint az elméltatlanult rómaiakat Caesar fölségére esketék, minden vitázaton tul és fölüül teszitek 's nyilvánítjátok azt, mi maga a' vitázat, p. o. ez vagy amaz alkotmány alakja, elve, 's hasznai, vagy ártalmi; ha oly büntetéseket, 's kezeségeket szabtok, hogy semmi becsületes és okos tökepénzes nem merend a' sajtó erkölcsi, vallási, vagy politikai vállalatába bocsátkozni, úgy hogy kényszerített fog az általatok vagy szolgálivá vagy pártossá lenni, mert csak a' hatalomnak 's pártosságnak lesz tökepénze sajtóra, a' becsületesnek, a' pártatlannak pedig nem lesz többé! (Élénk benyomás. Egyes oldalról igen zajos tetszés.) Mit akartok, hogy mondjon a' sajtó, ha benne nem csak a' felszólítást a' felingerlést, hanem még az ohajtást, vágyat 's reményt is meg akarjátok büntetni! Oh! és biztosságu! ugyane' szavakat veszi föl, e' jelét a' nyomozásnak, mely a' sziv legsérthetlenebb érzelmeit bántja. Tudjátok: mi-

re biratnak a' pártok, ha még magát a' vitát 's reményt megtiltják nekik? kétségbeesésig zaklatva czimboraságokra, összeesküvésekre, 's gonosztétekre fajulnak. (benyomás.) Ah! nyolcz hónap előtt a' közbocsánatot kértük tőletek, 's ti semmit sem akartatok felőle hallani! (számos szózat a' centrumban: „Jól tettük azt!). Ma a' gondolatok eltürését, szabad cseréjét kívánjuk, 's ti szánkat fogjátok be. Ha határtalan hatalomra vala szükségtek, nem tudtátok azt kívánni? Igen, ti kívánjátok a' határtalan hatalmat, de ellenőrség 's felelősség nélkül, az elfedett, gyalázatos teljeshatalmat. Emlékezzetek meg hogy csak nyugalom 's a' szellem józansága győzheti le a' sajtót 's mindegyik szenvedélyes csapástok uj erőt adand neki. (számos tagadás a' centrumban.) Ha elég nagyoknak 's képeseknek hittük magunkat nagy népet szabadságra és szabadság által nevelni, e' nevelést, azon föltét alatt, melly alatt elfogadtuk, végre is kell hajtánunk. Kormányozni itt küzdés. — Ha e' föltéteket nem valósíthatóknak találjátok, mondjátok ki kereken. A' világ meg fogja ítélni. Ha a' chartát az ország halálának tartanám, mint ezen törvényteket, fenhangom kiáltanám: szakaszszátok el azt! — Minden időnek van saját szenvedélye, melly bélyegzi azt 's uralja. A' jelen v. mostan kornak nagy szenvedélye az emberiséget tisztelni, a' jövőké a' társas tökéletesebülés. Ez volt a' világ szenvedélye más nagy korszakokban is, ez volt a' keresztyénségé is, midőn utálattal elfordulva az elméltatlanult világtól, az uj tanokhoz (doctrinákhoz) emelkedék, az emberek reményét 's egyenlőségét hirdetve. — Legyen az erkölcsi világ mostani szenvedélyének eszköze a' sajtó, ójátok magatokat összevuzni ezen eszközt, ha elkerülhetlenekké nem akarjátok tenni a' revolútiókat! Tudom, a' megpróbált királygyilkolásra 's közutálatra hivatkozatok. De figyeljete, midőn a' visszahatások szelleme előhalad, mindig ez úton jár, használja a' népnek magában nemes érzeményit, hogy kitérítse azt természetes ösvényéből. Caesar véres leple az, melly a' szószékre kitérítve a' római népet rabszolgává tette. Rajtunk a' sor, a' francia népnek 's Európának, melly ránk irányozzaszemeit, olly férfiak elerkölcstelenítő példáját adni, kik az emberiség legszentebb reményeit fegyver gyanánt foglalják el, hogy magas politikai állásokra jussanak, 's kik azután nagy ügygyel bajjal a' kormányzókra ülven, a' zászlót, melly győzelemre vezérlé őket, gúnynyal eldobják maguktól, gyalázzák mit imádtak 's imádják mit összevuzták előbb, úgy hogy az illy példák által elcsábított nép azt hiszi, hogy a' politikában sem igazság, sem hazugság, sem erény, sem gonoszság nincsen 's a' világ csak a' legeszesebbé vagy

legvakmerőbbé (Több padon tetszés.). De hígyétek el, nagy nép soha sincs hijával nagy küldetés v. rendeltetésnek. Mindez, úgy szóltok ti, jól van ugyan, de az által gonoszságot nem gátolhatni meg. 'S ki akar gátolni gyilkosságot Istenen kívül? 'S nem mutatta é meg épen ez csudálatos mentése által, hogy kezeiben tartja azon emberek életét, kik hasznosak czéljaira, 's hogy semmi sem esik le a' kiszabottóra előtt. De mi, uraim, ne engedjük továbbá egyetlenegy főn nyugodni Franciaország sorsát, ne engedjük élni 's halni az országot egy emberben. Ha igaz, mit olly hévvel állítotok, hogy a' király halála jeladás lett volna Franciaországban anarehiára, siessünk kigázolni illy veszélyes helyzetből, siessünk az országnak férjfiás szabadabb intézvények által saját önálló létet adni, hogy nemzeti életben álljon az előttünk 's azon csapást is élje tul, melly fejét érne. Siessünk végrehajtani politikai neveltetését, vagy ha e' munkát lehetlennek tartjátok, ha az elesüggedés kiáltása, 's a' társas „menekedjék a' ki tud!“ kész megzendülni tanácskozásiokból, mondjátok ki az országnak nyíltan és szabadon, mondjátok hogy más végzetekre készüljön, ha azok mellyeket ti adtatok neki, töredékenyek 's mulékonyak. (Élénk mozgás) Mi engem illet, én elvettem e' törvényeket mint mély megalázást. Negyven évig harcoltunk a' vitázat szabadságaért, 's e' negyven évtől és sikerétől egyetlenegy szavazat által térjünk e vissza? Én nem vagyok közületek juliusi férfiak! de az ország és kor embere vagyok; így pedig az ország és kor gyalázata mindnyájunkra háramlanék.“ —

SPANYOLORSZÁG.

A' spanyol hadi mozdulatokról az aug. 26iki Moniteur következő híreket közöl: hét carlospárti navarrai zászlóalj 15én Huescába szállott. Az aragoniai fő hadi parancsnok Montes, ellene indult. 20kán 4000 legény Cordova sergéből érkezett Ayerbébe. A' katonaság mindenfelől gyülekezik, 's mint mondják, a' carlosiakat 12—15000 ember veendi körül. Egy a' Nationalban közlött bayonnei levél aug. 20áról azt jelenti a' carlositák Arragonia 's Catalonia ellen irányzott mozgásikra nézve: „a' legujabb hírek d. Carlos főhadiszállásáról (melly most Guipuzcoában, Vitoriatól éjszakra, Ochandiano helységben van) kifejtik a' carlosi haderő különféle mozdulatának saját czélját, melly előbb Castilia, azután Bilbao felé látszott iparkodni, 's ez nem más volt, mint Cordova egész figyelmét azon pontokra vezetni, hogy így Guergue osztálynok szabadon folytathassa útját Arragonia felé; 's e' czél úgy látszik el van érve. A' carlosi főhadiszállásra hír érkezett, hogy Guergue szerencsésen Barbastroba érkezett, 's útját Catalonia felé folytatta. — A' 26iki Messengerben ezen utóírás található: ma estve hall-

juk, hogy Sevillában zendülés ütött ki. Az ottani klastromok a' valenciaiak 's barcelonaiak sorsára jutottak, junta neveztetett ki 's a' kir. tisztek letétettek. Minden mutatja, hogy a' madridi zendülés elnyomatása 's vezérei elfogatása csak néhány nappalkés-teti a' revolutio diadalmát Spanyolországban. A' journal de Déb. egy czikkje hasonlót jövendő: „a' fővárosba mind eddig nem érkeztek barcelonai, saragossai 's valenciai hírek, hol a' kormány által gyakorlott kemény bánás, ha az ideigleni juntákat, mellyek kezében van jelenleg az erő 's hatalom, meg nem döbbsenti, az ellenfél a' legtulságosb kicsapongásokra ingerelheti. — Madridi hírek aug. 18áról: „ma 3 órakor ült össze a' ministertanács ó felsége a' királyné elnöksége alatt, ki az utóbbi történetek óta legszebb caractert 's igen nagy lelki erőt mutat. A' tanácskozás sokáig tartott 's az eddig megállapított rendszabályok e' következők a) a' városi katonaság lefegyverzése 's teljesen ujdun alakittatása b) hadi törvényszék-állítás, melly a' vétkeseket nyomban elítélje. c) Az Eco hirlap fölfüggesztése 's hihetőleg a' Revistáé is, vagy legalább a' sajtó-törvények változtatása, mellyek ezentul keskenyebb alapokon nyugvandanak. Toreno ma estve a' fővába utazik e' szabályok létesítését személyesen eszközöndő. Az udvar csak e' hónap végén jő vissza Madridba. — A' Madridban kiütött nyugtalanságok első hallatára 800 ember sieté s. Ildefonsóbol Madridba, kiknek helyét valladolidi osztály pótolja. Midőn a' zendülés kitört, a' madridi őrsereg csak 3000 fejből állott, 's 17 álgyuval birt. Azonban ennyi erő célirányos vezérelt alatt untig elég lett volna a' rendtelenséget meggátolni; de a' fő hadi kormányzó Espeleta, Quesada bátor 's munkás segélye nélkül, semmit sem mozdított. A' kormány jól tudá különböztetni 's érdem szerint becsülni embe-reit; Espeleta helyére Latre emeltetett, kinek bátorsága a' rend-föntarthatásnak biztos záloga; Quesada pedig kamarássá lett 's valamint egy részről a' kormány jutalmazni tudja hivei buzgalmat: ugy más részről a' nyugtalanság inditót fenytetni tudandja. — A' madridi zendülőkről s. Ildefonsóba küldött követtség már fogságban ül, a' városi katonaság kapitányai 's hadnagyai erős őrizet alatt vannak. Abrantes hg (városi katonaparancsnok 's lázadásivezér) önszállásán fogoly. Kivüle még fővétkesekül tartatnak: Calvo de Rosas, de las Navas gróf; Isturiz és Cabalero, kik ellen a' vádat haladék nélkül elkezdik 's a' t. Ugyanazon s. Ildefonsoi levél aug. 18áról kikel a' hadi kormányzó gyávasága ellen, 's hogy Barcelonában, Valenciában és Saragossában a' dolgok kimenete szomorubb lön mint Madridban, egyenesen az ottani fő hadiparancsnokok erőtlenségének tulajdonítja. Ez egyike kormányrendszerünk legfájdalmasb sebeinek, ugymond, „hogy 307 general 's főtiszt neve csillog a' díjjegyzéken, kiknek fizetése

a' statusnak évenként 7 millió realjába kerül, 's ez iszonyú tömegben alig találkozik egy két bátor férj-fű. — Kabinetváltásról sokat beszélnek, különösen Ahumada hadi minister letételéről; valamint arról is, hogy Párisba egy kitűnő diplomata (Ofalia) fog küldetni, ki a' francia udvarnál a' közbejárulás mulhatlan szükségét előterjessze.

A' madridi lakosokhoz következő felszólítás adatott ki: „Madridi lakosok! imádot királynénk 's a' közcsend ellenségei bizalmatlanságot hintegetnek köztetek, hogy titeket pártokra tépjenek, a' rendtelenségnek győzelmet készítsenek 's vagyontokat kény szerint rabolhassák. Illy körülmények közt felsőségi kötelesség a' nyugtalankodókat megfenyíteni, a' vigyázatlanokat inteni, 's az értelmes és józan lakosok jobb érzelmihez a' közcsendnek kedvező fölszólítást intézni. E' célhoz képest következő rendelkezések találtattak észszerűeknek: 1) minden összecsoportozás a' köztérekben 's utczákon fegyveres erő által fog eloszlatatni. 2) mindennek, ki a' fegyveres erőhöz nem tartozik, tilos a' kard és puskaviseles. 3) szinte tilos a' Viva! (éljen!) vagy muera! (haljon) kiáltásokat hallatni, vagy akármi egyéb szót, minnek célja pártszellemet izgatni vagy gyűlölséget lázítani. 4) ki e' rendszabályok ellen cselekszik, nyomban elfogatik, 's illető felsőség kezébe adatik. — Madridi lakosok! halljátok, mint mindig, felsőségtek szavát, 's kössétek össze ipartokat övével a' jó rend-föntartásra, mi nélkül valódi jóllét a' statusban nem képzelhető. Madrid aug. 17én 1835 (aláírás) I. de la Torre Trasierra.

A' Barcelonában kiütött zendülés aug. 18aig szóló hírek szerint napról napra tovább halad sikerében 's munkálatiban. Ottan most a' Vapor lap a' zendülők 's az ezek által kinevezett junta organuma. Benne aug. 16áról ezt olvashatni: A' cataloniai zendülés előhalad; a' barcelonai junta a' tartomány minden kerületét meghíja követválasztásra 's közös tartományi junta-alkotásra, melly folyó hónap 20án ülne össze. Továbbá a' kormányhoz egy kemény előterjesztést küldött, mellyben kívánja, hogy rendkívüli cortes hívás-sék össze a' nemzet szüksége 's nézeteihez mérendő alaptörvényről tanakodásra. Aláírás nyitott a' polgári katonaságnak (melly most, mint 1820ban nemzeti katonaság nevet vise!) adandó kárpótlásra azon idővesztéséért, mellyet a' közügy szolgálatjában töltenek, mire 60 ezer real ment föl, fejenként 33at számítva. A' hazafiak ellen intézett keresetbéli irományokat folyvást égetik 's a' t. — A' matarói helyhatóság egyezését nyilatkoztatá a' barcelonai junta végzete iránt. Elmélkedik a' Vapor Spanyolország jelen helyzetéhez illő alaptörvényről is, az 1812iki alkotmány ellen egyenesen nyilatkozik 's nem tartja tanácsosnak

„24 évüleányt venni p. o. feleségül (nőül)“ hanem a' belga alkotmányt ajánlja, egész kiterjedésében, mint legjelesbet társai közt! — Fegyver nincsen elég, de egy gőzhajó érkezett 3000 puskával a' kormány számára, melyet a' barcelonaiak magoknak tartanak. — Az Election szerint aug. 11én estve Pamplonában is nyugtalanság volt, hazafiúi dalok harsogtak, 's illy kiáltás: „halál a' szerzeteseknek!“ de a' polgári és katonai felsőség olly czélszerűleg intézkedett, hogy a' rend nem sokára teljesen helyre állott. — Azonban a' klastromok 's a' püspöki csarnok őrzésére katonák állítottak. — Aug. 22ki bayonnei levél szerint a' portugál segédsereg, 12 zászlóalj gyalog 's 1000 lovagból 's 3 pattantyus osztályból álló, aug. 10én a' spanyol határra érkezett 's a' zamorai kormánytól fogadtatott. Ellenben más, lisaboni hírek, szerint a' Spanyolországba küldendő segítség módja, ideje 's mennyisége körött eddig semmi határozat nincsen. Ugyan mellyik hír mond már igazat? —

Az Algierből érkező idegensereg 14én Palmából (Majorca szigetén) elevezett 's 16án estve Tarragonában kikötött, hol ugy tetszik nagyobb kedve van a' zendülőknek, mint a' királyné ügyének szolgálni. — Tarragonából két nap mulva tovább indul; rendeltetése még bizonytalan. — A' tarragonai lakosoktól örömmel 's „éljen a' szabadság!“ kiáltásokkal fogadtatott 's mind kiszállításkormind estve a' Marseillaise 's egyéb hasonneműek zengtek. Madritban aug. 19én a' csönd egészen helyreállott, 's azon kemény ovórendszabályok után, miket a' kormány követ, szinte hihetlen hogy az újra megháborítottassék. Mindenfelől katonai erő vonul e' városba. A' nyugtalanságok közben 22 embert világos nappal megöltek, 's 37et oroszva megsebesítettek. A' fővárosnak igen szomorú tekintete van, a' boltok zárva, az utcák néptelenek mint ha pusztító dőghalál lebegett volna fölöttük. Még 18án is megtámadtak néhány embert, de ma remélhetni, hogy hasonló nem történik 's fürgeteg után szélesönd áll be. Csudálatos és gyalázatos dolog, hogy a' kormány első kemény léptei egyenesen a' sajtó ellen voltak irányozva. Így az Eco del Comercio (a' legtulságosb elenzéki lap) elnyomatott, 's annak szerkesztője Fermin Caballero fogoly; a' Revistát hasonló sors éri: (melly ismét az országgyűlési javítópartot, Calatrava, Arguelles-Galiano 's a' t. urakat példázza) 's Alcala Galiano a' szerkesztő, már eddig is őrizet alatt van. Szinte így Tacon és Isturiz követek, Sanz az első zászlóalj parancsnoka, las Navas gróf követ, Quiroga tábornagy 's más egyebek nem örülnek többé szabadságjoknak. Híre van, hogy a' kormány ked-

vező tudósításokat vett Valenciából és Barcelonából, hol a' lázadó párt ellen új zendülés támadott, mellynek alkalmakor 100 ember esett el 's 50 nyugtalankodót elfogtak. Ha ez megvalósul, úgy a' kormány kemény bánásmódját még inkább kiterjesztendi, szigorubbitja.

TÖRÖKORSZÁG.

Triestből aug. 17ről az Allg. Z. következő tudósítást közöl: „Ujabb hírek Scutariból bizonyolják az alessioi ütközetet, 's a' nagyúri seregek veszteségét ez alkalommal 300 halottra és sérültre 's 400 fogolyra teszik összeleg, a' fölkelők pedig csak 18 halottat és 80 sebest számláltak. Fontosabb volt azonban a' fölkelőknek kedvező ütközet sikere, mint e' nyereség, mert a' Rumely Wallessy 's egyéb kis főbkek vezérlete alatt oda sietett segédesapatok, midőn a' győzedelem hírét vették, vonakodtak a' fölkelők ellen indulni 's hirtelen visszafordultak. Rumely Wallessy erre ismét meghatalmazottat küldött Scutariba, ki felszólítja a' lakosokat: adnak irásban sérelmeiket, hogy azokra nézve, kiegyenlítkezés végett, alkudozni lehessen. A' fölkelők irásukban következő pontokat adtak elő: 1) Hafiz basa kiadatását. 2) A' scutarii fellelgyvár lerontatását, vagy kezökbe adatását; miért 3) készeknek nyilatkoznak a' fegyvert letenni 's a' porta minden illő kívánságait elfogadni, míg ez t. i. akarátját mutatandja az illőség ösvényén maradásra 's nem küldend nagyobb fegyveres erőt Scutari ellen. Rumely Wallessy ez irományt általvette, 's noha fölhatalmazottnak nem jelenté magát azok föltétlen elfogadására, oda nyilatkozik mindazáltal, hogy ez alapon a' barátságos egyezés valószínűségén nem kételkedik, ha főleg a' lakosok követet küldenének vele Monastirba, eziránt személyesen értekezendőt. E' javaslatra a' lakosok közül két követ, egyik török, másik pedig görög vállású, Monastirba el is küldetett. Valljon Rumely Wallessy csakugyan békés szándékkal van e, vagy csak időt akar nyerni? az idő fogja megmutatni. A' felkelők nem igen látszanak föltétlenül hinni neki 's azért munkálkodásikat a' fellelgyvár ellen nem is szakasztották félben. Ezalatt a' kilátások mindig komorabbak. A' basa a' fellelgyvart minden valószínűség dacára már két hónapnál tovább védelmezi, 's alig hihetni, hogy most midőn biztos hírét veszi tetemes segéderő közelségének Konstantinápolyból, kétségbe essék ügyén 's ezt annál inkább, mivel jól tudja, mi sors vár reá, ha általadatik. A' scutarii part ugyan ostromzáralattinak van hirdetve, de e' tudósítások egy hetű sem mondanak az ostromzáró hajóseregről.“ —